

antikapitalist

sosyalist işçi'nin ekidir

Harekete geçen dev

21. yüzyılda işçi sınıfı

Son zamanlarda dünyanın bir çok yerinde işçi sınıfının tekrar harekete geçtiğine şahit olduk.

Fransa'dan, Mısır'a, Yunanistan'dan Güney Afrika'ya dünyanın dört bir yanında grevler ve işçi mücadeleleri yaşandı.

2006 yılında Fransa'da öğrenciler yeni iş yasasına karşı okullarını işgal ettiler, öğrencilerin eylemine işçi sınıfının yanıtı, hükümete bir genel grev tehdidi savurmak oldu. Grevin gerçekleşmesine bile gerek kalmadan, genç işçilerin haklarını ciddi bir biçimde kısıtlayan yasa çöpe yollandı.

Bundan Birkaç ay önce neoliberal reform paketinin Sarkozy hükümeti ile birlikte hız kazanması üzerine, işçiler yine Fransa'yı felç ettiler. Hüsnü Mübarek dik-tatörlüğü altındaki Mısır'da da bütün siyasi baskılara rağmen işçi sınıfı muazzam bir hareketlilik halinde. Ayaklanma ve grevler Mübarek rejimini sallıyor. Yunanistan'da da işçi-

lerin sosyal güvenlik yasasına yanıtı genel grev oldu.

Türkiye'de de ilk önce HAVA-İş arkasındansa Türk Telekom'daki grev kazanımla sonuçlandı ve grev sayılarında gözle görülür bir artış yaşanmaya başladı.

Geçtiğimiz günlerde, uzun zaman sonra, işçi sınıfının ana gövdesini içinde barındıran TÜRK-İŞ'in de katılımıyla Emek Platformu bir araya geldi ve SSGSS yasasına karşı bir günlük uyarı grevi

yaptı.

Bu grev AKP hükümetine geri adım attırmayı başardı. Sendikaların talepleri tüm toplumda tartışılır hale geldi. Taksimde kutlanamayan 1 Mayıs'ın da tüm Türkiye'nin gündemine oturmasının sebebi buydu. Bütün bunlar işçi sınıfının gücünü net bir biçimde gösteriyor. Tek günlük bir grevle bile hükümete geri adım attırmayı başarabilen, bir anda radikalleşebilen ve radikalleşmesi ile birlikte toplumu dönüştürebilme gücünü ortaya koyuyor.

Tabii ki henüz Türkiye'de işçi hareketi, yenilgi döneminin ağırlığından sıyrılabilmiş ve kendisini radikal bir şekilde ifade eder halde değil. Fakat gerçekleşen grevler ve etkileri, hem işçi sınıfının aşağıdan yükselen radikalizmini hem de bu güç harekete geçtiğinde neler olabileceğini gösteriyor. Sosyalistler, işçi sınıfı dışındaki aktörlere bel bağlamazlar, sosyalizmin öznesi işçi sınıfıdır.

Marks işçi sınıfını seçti, çünkü işçi sınıfı tarihin öznesidir, çünkü kolektif bir pozisyondadır. İnsanlardan oluşan bir topluluk değil. İnsanların oluşturduğu bir kolektiftir. Bu ikisi arasında çok büyük fark var."

Tony Cliff

Mısır'da grev ve ayaklanma

Mısır'da bir süredir büyük bir grev dalgası yaşanıyor. Olaylar, 1981'den beri iktidarda olan Hüsnü Mübarek rejimini giderek sıkıştırırmaya başladı.

Olaylar Mahalla El Kubra'da tekstil işçilerinin grevi ile başladı. Ekonomik temelli başlayan grev hızla siyasallaşarak yaygınlaştı ve yer yer ayaklanmalara dönüştü. Mübarek rejimi bir yandan gösterilere çok sert müdahale ederken bir yandan da hareketi bölmek için bir çok geri adım atmak zorunda kalıyor.

Geçtiğimiz hafta tüm kamu çalışanlarına yüzde 30'luk bir zam sözü verildi.

Sendikacılara tutuklama!

Türk-İş'e üyesi TÜMTİS yöneticileri Nurettin Kılıçdoğan, Hüseyin Babayigit, Halil Ketten, Binali Güney, Selahattin Demir, Erkan Aydoğan ve Atilla Yılmaz 6 aydır tutuklu. Tutuklanma gerekçe ise, sendikaların örgütlenme ve etkinliklerinden rahatsızlık duyan Horoz Kargo başta olmak üzere birkaç işverenin şikâyeti. Suçlama ise "suç işlemek için örgüt kurmak, mala zarar vermek ve çalışma özgürlüğünü engellemek".

Ergenekon çetenesinin gerçek elebaşları dışarıda gezerken, polis ve yargı işçilere saldırıyor, örgütlülüğünü dağıtmaya çalışıyor fakat TÜMTİS işçisi yalnız değil!

Tuzla'da vahşet sürüyor!

Tuzla'da işçi ölümleri son bulmuyor. Geçtiğimiz günlerde boya yapılan makine dairesine kaynakla delik açarken, gazın yol açtığı patlama ile hayatını kaybeden İzzet Gider'in çalıştığı Selah Tersanesi'nde 2002 ve 2007'de de iki işçinin öldüğü ortaya çıktı.

Son 6 ayda iki kez denetlenen ve birinde ceza alan şirket ölümlerden, ölen işçileri sorumlu tutuyor. Patlamanın ardından 100 kadar işçi yürüyüş yaptı.

Taşeron firmalar aracılığıyla işçilerin çok uzun saatler iş güvenliği olmadan çalıştırıldığı Tuzla, patronların kâr hırsının insanlığa verdiği zararı gösteren korkunç bir örnek.

marksizm 2008

16-19 Mayıs

Cuma-Cumartesi-Pazar-Pazartesi
Taxim Hill Hotel

ayrıntılı bilgi için:

www.marksizm2008.com
0536 - 335 10 19

4 günde 19 toplantının yapılacağı, yüzlerce kişinin katılacağı politik tartışmalara sizde katılın!

● Kürt sorununda çözümün neresindeyiz
Sabahat Tuncel, Ahmet Yıldırım

● Seçimler ve olasılıklar: Mahalleden meclise
Saruhan Oluç, Şenol Karakaş

● Links Partei ve Respect: Avrupa'da yeni sol
Stefan Bomost, Talat Ahmet

● Cinsel ayrımcılık ve kapitalizm
Eyelim Çağdaş, Canan Şahin

● Gündelik hayatta direniş
Ferhat Kentel, Volkan Akyıldırım

● Küresel ısınmayı durdur, dünyayı değiştir
Gül Dönmez, Gökşen Şahin

● Milliyetçilik ırkçılığa nasıl evrilir
Murat Paker, Sinan Özbek, Cengiz Algan

● Darbeye karşı acil demokrasi
Yıldırım Oğur, Ömer Laçiner, Roni Margulies

● İran Devrimi'nin dersleri
Erdin Erdoğan, İrem Nur Aksu

● Devrimci partinin modası geçti mi?
Funda Ata, Meltem Oral

● Kemalizm, stalinizm ve Türkiye solu
Ayşe Hür, Roni Margulies

● 1968: Türkiye'de solun atılım yılları
Doğan Tarkan

● 1968: Son büyük yangın
Chris Harman

● Emperyalizm, Ortadoğu ve savaş
Ceyda Karan, Tayfun Mater, Arife Küse

● Politik İslam düzen için tehdit mi?
Ayhan Bilgen, Talat Ahmet, Yıldız Önen

● Medya nasıl ikna ediyor?
Eray Özer, Ümit Kıvanç, Ragıp Duran

● Yeni liberalizmin sonuna mı gelindi?
Chris Harman, Ahmet Insel

● Kapitalizm sonrası yaşam
Ömner Madra, Doğan Tarkan

● Özgürlük sokaktadır
Özden Dönmez

Marks'ın Komünist Manifesto'da da söylediği gibi bugüne kadar ki tarih, bize sürekli anlatılan şekilde milletler, ülkeler ya da komutanlar arasındaki savaşların değil sınıf mücadelelerinin tarihidir. Çünkü insanların birbirleriyle ilişkileri ile oluşan tarihin gerçek sahnesi üretim ilişkilerinin kurulduğu yerdir.

Devrimin öznesi neden işçi sınıfıdır?

Marksistlere göre dünyayı dönüştürebilecek olan tek devrimci sınıf, proletarya yani işçi sınıfıdır. Peki marksistler hangi sebepten ötürü eşit ve özgür bir toplumu kurabilecek olanın tüm günlerini fabrikalar ya da bürolarda yaşamlarını devam ettirmek için harcayan, bu sebeple politika yapmaya da pek vakitleri olmayan bir insan yığını olduğunda ısrar ederler? Neden toplumsal dönüşümün öznesi, büyük bir yığın oluşturan köylüler ya da gençliklerinin getirdiği müthiş potansiyelin yanı sıra daha fazla boş vakte de sahip olan öğrenciler değil de işçi sınıfıdır?

Bu sorunun çok basit bir cevabı var, kapitalizmin zincirleri ancak kendisini her gün yeniden ürettiği yerde ve ücret karşılığı emeğini satarak sistemin var olmasını sağlayan insanlar tarafından yıkılabilir.

Karl Marks, işçi sınıfını devrimci bir sınıf olarak tanımladığında, proletarya dünya nüfusunun çok küçük bir azınlığını oluşturuyordu. Ezici çoğunluk ise köylülerdi. Tüm bunlara rağmen Marks, kapitalizmin işleyiş kurallarını görmüş ve proletaryanın bu sistem içindeki devrimci rolünü teslim etmişti.

Sınıf mücadelesi

Marks'ın Komünist Manifesto'da da söylediği gibi bugüne kadar ki tarih, bize sürekli anlatılan şekilde milletler, ülkeler ya da komutanlar arasındaki savaşların değil sınıf mücadelelerinin tarihidir. Çünkü insanların birbirleriyle ilişkileri ile oluşan tarihin gerçek sahnesi üretim ilişkilerinin kurulduğu yerdir. Bununla çok basit bir sebebi var, insanın tarih yapabilmek için yapması gereken ilk şey yaşamını sürdürmektir, bunun için insanlar birbirleri ile ilişki kurmuşlar ve çeşitli üretim ilişkileri geliştirmişlerdir.

Her toplumsal sistemde egemen olan bir sınıf toplumu kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirir, sistemin kendisini sürdürmesi zor hale geldikçe artan sömürü ortamında ezilenler direnmeye başlarlar. Bu çatışma ya sınıflardan birinin iktidarı ile ya da ezen ve ezilen sınıfın ikisinin birden toptan çöküşüne yol açar. Kapitalizm altında bu durum

daha da açıktır. Kapitalizmin ortaya çıkışı ile birlikte sınıflar arasındaki çatışma daha önce hiç olmadığı kadar açık bir hale gelmiştir. Toplum giderek daha büyük bir çoğunluk oluşturmaya başlayan proletarya ile mülk sahibi kapitalistler arasında bölünmeye başlamıştır.

Artı değer

Kapitalizm bütün varlığını kâr etme ve sermaye birikimi üzerine kurmuştur. Dünya üzerindeki bütün patronlar kârlarını arttırmayı düşür, bunun önündeki bütün engelleri kaldırmak için durmadan çalışırlar.

Peki kâr nedir? Neden üretilen zenginliğin büyük bir bölümü, üreten çoğunluğun değil de bir azınlığın elindedir?

Bu sistemde eğer herhangi bir üretim aracının mülkiyetine sahip değilseniz yani kapitalist sınıftan değilseniz, yaşamınızı sürdürmek için emeğinizi satmaya mahkumsunuz. Kapitalistler bu emek gücünü kullanarak üzere satın alırlar. Yani bizzat kendi emeğinin alınıp satılabilir bir meta haline dönüşür, aynı zamanda sistemin kendisini ayakta tutmasını sağlayacak olan "canlı emek" de elde edilmiş olur ve değer üretmeye başlar.

Ortaya çıkan bu değer gerçek sahibine yani işçiye verilmez,

işçiye sadece hayatını sürdürmesi dolayısıyla emeğini satmaya devam edebilmesi için gereken kadarı verilir. Değerin geri kalanına ise kapitalist tarafından el konulur ve biriktirilir. Buna artık değer adı veriliyor.

Bütün toplum bu artık değere el konulması için şekillenmiş, devlet, aile, ordu, bürokrasi gibi aygıtlar bu sistemin devamlılığını sağlamak üzere seferber olmuşlardır.

Emeğin yabancılaşması

İşçiler tarafından üretilen ve bizzat kendi emekleri tarafından fiyatları belirlenen metalar, pazarda işçinin karşısına satın alınacak bir ürün olarak çıkar ve emekten bağımsız bir varlığı varmış gibi görünür. Marks şöyle der:

"İşçi ne kadar çok servet üretse, üretimin gücü ve kapsamı ne kadar artsa kendisi de o kadar yoksullaşır. Ne kadar çok meta yaratırsa kendisi de meta olarak o kadar ucuzlar. Şeyler dünyasının artan değeriyle doğru orantılı olarak insanlar dünyası değersizleşir. Emek yalnızca meta üretmez; kendini ve bir meta olarak işçiyi de üretir ve bunu meta ürettiği oranda gerçekleştirir." (1844 El yazmaları)

İşte bu sebeple işçinin kendi emeği ona yabancı bir şey gibi

görünür. Marks, buna yabancılaşma adını verir daha sonra ise aynı şeyi meta fetişizmi olarak tanımlar.

Kendinde sınıf Kendisi için sınıf

İşte yukarıda anlatılan süreçte, kapitalizmin ayakta durmasını sağlayan işçi sınıfı olduğu için Marks'da eyleminin öznesi olarak işçi sınıfını seçmiştir. Fakat normal koşullar altında neden işçi sınıfı bu yabancılaşmayı aşmak üzere harekete geçmez? Niçin hala çok ağır koşullarda çalışan işçiler bile sosyalizmi, kendi iktidarlarını kurmak üzere harekete geçmemektedirler?

Çünkü üretim süreci içinde tanımlanan işçi sınıfı henüz sadece nesnel bir gerçeklik, Marks'ın deyimiyile kendinde

Kâr nedir? Neden üretilen zenginliğin büyük bir bölümü, üreten çoğunluğun değil de bir azınlığın elindedir?

sınıftır. Sistemin kendisini sürdürmekte zorlanmadığı koşullarda işçi sınıfı arasında da egemen olan fikirler, egemen sınıfın fikirleridir. Marks'a göre işçi sınıfı ancak "kendinde sınıf"tan "kendi için sınıf"a dönüştüğünde devrimci bir özne haline gelebilir.

Üretim güçleri gelişiminin belli bir aşamasında, üretim ilişkilerini taşıyamamaya başlar. Bu noktada sistem krize girer ve büyük bir devrimci dalga toplumu sermaye başlar. İşte kendi için sınıf bu uğrakta ortaya çıkar. Fakat tarihteki bir çok deneyimin gösterdiği gibi işçi sınıfının burjuva devlet aygıtını dağıtabilmek ve yerine kendi iktidarını kurabilmek için mücadelelerin hafızasını tutan bir devrimci partiye ihtiyacı vardır.

Uluslararası bir sınıf

Kapitalizm var olduğu günden bu yana uluslararası bir sistem olarak gelişmiş, tüm dünyayı bir pazar haline getirerek kârını maksimize etmeye ve sermaye birikimini arttırmaya çalışmıştır. Bu sebeple işçi sınıfı da uluslararası bir niteliğe sahiptir. Bu sınıf çatışmasının da küresel olduğu anlamına gelir. Vatandaş gibi kavramların hepsi kapitalistlerin sermaye biriktirmesinin ve işçi sınıfını baskı altında tutmasının aracı olan devletin devamlılığını sağlamak ve sınıfı bölmek için kullanılır.

İşçi sınıfının kurtuluşu

"İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır" der Marks. İşçi sınıfının egemen fikirleri altüst edip yeni bir toplum kurabilmesi için toplumu dönüştürürken bizzat kendi eylemi içinde bilincini de dönüştürmesi, "çağların pisliğinden" arınması gerekmektedir.

Proletarya, bu toplumda mülksüz olan ve üretim araçlarının mülkiyetinden pay alma şansı olmayan tek sınıf olduğu için kendi kurtuluşu ile beraber bütün toplumu da özgürleştirebilecek olan sınıftır.

1917 Ekimi'nde işçiler, Rusya'da kendi devletlerini kurduklarında. Bütün ezilenleri de özgürleştirdiler. İşçi sınıfı var olduğu sürece başka bir dünya mümkün!

İşçi sınıfı küçülüyor mu?

Neo-liberal politikaların uygulanmaya başlaması ile birlikte orta sınıfın büyümeye başladığı, artık işçiler ve burjuvazi arasındaki çatışmanın yok olmaya başladığı yönündeki argümanlar çoğalmaya başladı. 1970'lerin sonundan başlayarak işçi sınıfının bir yenilgi dönemine girmesi ve geri çekilmesi de bu argümanlara zemin oluşturuyordu.

1990'ların başında hâlâ bir çok kişi tarafından sosyalist olarak tanımlanan, SSCB ve Doğu Bloğu ülkelerindeki devlet kapitalisti rejimlerin grevler ve işçilerin ayaklanması ile tarihe karışması, bazılarının işçi sınıfını karşı devrimci görebilecek kadar sağa savrulmasına yol açarken, bir çok kişi de başka özneler aramaya koyuldu.

Bu argümanlar etrafında gelişen yeni toplumsal hareketler, haklı taleplerle öne çıksalar da, birbirinden bağımsız ve öznesiz bir hareket tarzı benimseyerek, kadın sorunu, çevre sorunu gibi konular etrafında kapitalizmi doğrudan hedef almayan mücadeleler geliştirdiler. Sınıf mücadelesinden umudunu kesen bir kesim solcu da sınıf sendikacılığı yerine toplumsal hareket sendikacılığı gibi yöntemler önermeye başladılar. Kapitalizmin sosyalizmle olan savaşından galip çıktığı argümanı temelinde hem sağda hem de solda ideolojilerin sonunu müjdeleyen postmodernizm güçlü bir ideoloji olarak hegemonik hale geldi.

Hem Türkiye'de hem de dünyada KESK'in en militan mücadelelerini gerçekleştirdiği günlerde bile-beyaz yakalıların işçi sınıfının parçası olup olmadığı sorusu tartışılmaya başlandı.

Evet, neoliberalizmle birlikte işçi sınıfının bir arada bulunduğu geniş fabrikalar küçülmeye başladı, parça başı üretim yeniden öne çıkmaya başladı ve işçi sınıfını mekansal olarak bölmeye başladı, buna yoğun bir özelleştirme saldırısı ve sendikasılaştırma eşlik etti. 1960'lar ve 1970'lerdeki grevler giderek erimeye başladı, işçi sınıfı yenilginin ardından kazanılmış haklarını da kaybetmeye başladı. Yok olduğu söylenen ulus devlet bütün bu süreçte büyük bir baskı aygıtı olarak görevini yerine getirdi.

Fakat bir yandan da işçi sınıfı muazzam bir şekilde genişlemeye devam etti. Pazar büyüdü, hizmet sektörünün genişlemesiyle büyük bir proleterleşme dalgası yaşandı. Eskiden biraz daha ayrıcalıklı

Sosyalistlerin politikadan uzak durarak temiz kalmak gibi bir lüksleri yoktur. Her tür politik mücadele içinde işçi sınıfı ve diğer ezilenler için en geniş özgürlüğü savunmak, reformlar için mücadele etmek ve burjuva demokrasisi içindeki mücadele alanlarını genişletmek sosyalistlerin görevidir

görülen bütün sektörlerde çalışanlar hızla proleterleştirildiler.

Hizmet sektöründeki genişleme, iddia edildiği gibi temeldeki emeksermaye çelişmesini geçersiz kılmıyor, hizmet sektörünün çok geniş bir alanındaki işler, 'sanayi' sektöründeki işlerin sahip olduğu koşullar açısından hemen hiçbir farklılık göstermiyor. (Chris Harman, Küreselleşme ve Direniş)

Beyaz yakalı işçilerin sayısındaki artış "orta sınıfın büyümesi" olarak görmek, marksist sınıf değerlendirmesini bir kenara bırakmak, kafa ve kol emeği arasında sahte bir ayırım üretmek anlamına gelir. Kapitalist sınıf adına üretimi denetleyen bir avuç yönetici ile git-tikçe kötü koşullarda ve düşük maaşlarla çalışmak zorunda bırakılan işçiler aynı kefeye konulamaz.

Günümüzde, fabrikalarda uygulamakta olan bütün yönetim metodları bürolarda da uygulanmaya başlandı. Katı bir disiplin altında en ufak iş bile dakikası dakikasına denetleniyor. Beyaz yakalıların imalat sektörünün gerilemesi ve hizmet sektörünün genişlemesiyle daha zor şartlar altında yaşamak zorunda kalması, işçi sınıfının bir parçası olduklarını açık bir şekilde ortaya koyuyor.

1990'ların ortalarında itibaren işçi sınıfı üzerindeki ölü toprağından kurtulmaya başladı. 1995'te Fransa'da beyaz yakalıların büyük bir rol oynadığı grevlerle yenilgi dönemi bitmiş ve 1999 Seattle gösterilerinin önu açılmıştı. Bugün dünyanın dört bir yanındaki işçi mücadeleleri işçi sınıfının küçülmediğini tersine bugün dünya nüfusunun büyük bir bölümünü oluşturduğunu gösteriyor.

Toplumsal hareket sendikacılığı mı, sınıf sendikacılığı mı?

Toplumsal hareketlerin yükselişi ve sınıf hareketinin bir dönemlik geri çekilmesi sendikaların rolüne

leştirebilecek, sendikaların tabanı ile beraber olacak yeni bir sol partidir.

İşçi sınıfını savunmak ekonomik indirgemecilik midir?

Marksistlerin işçi sınıfının devrimci rolüne olan vurgusu zaman zaman ekonomik indirgemeci olmakla suçlanır. Bazı sosyalistlerse bu sıfatı hak edencesine, işçi sınıfının ekonomik temelli eylemi dışındaki bütün mücadeleleri küçümser ve taraf tutmaktan kaçınır. Oysa ne marksizm ekonomik indirgemecidir, ne de sosyalistler dünyayı sadece ekonomik sorunlar etrafında yorumlarlar.

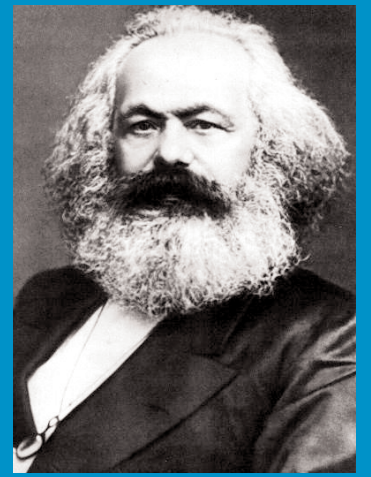
İşçi sınıfının ekonomik temelli eylemi ile politik temelli eylemi birbirlerinden kesinlikle ayıramaz. Friedrich Engels, Birinci Enternasyonal'in 1871'deki Londra Konferansı'nda "politikadan uzak durmayı savunan"lara karşı şöyle diyordu: "*Biz sınıfların ortadan kalkmasını istiyoruz. Bunu elde etmenin tek yolu proletaryanın politik hâkimiyetidir... Devrim, en yüksek bir politik harekettir ve devrim isteyenler onu elde etmenin yolunu da istemelidirler. Bu yol, devrim için eğitim veren politik eylemdir.*"

Bu satırlar, devrime giden yoldaki mücadelede politikadan kaçınılmayacağını bütün netliğiyle ortaya koymaktadır. Yine aynı konferansın Marks ve Engels tarafından kaleme alınan karar metni şöyle bitiyordu: "*İşçi sınıfı, militan bir duruma geldiğinde, ekonomik hareketiyle politik eylemi birbirlerine ayırmaz şekilde bağlıdır.*"

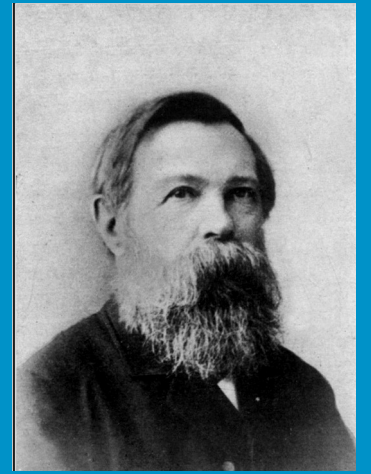
Yine başka bir marksist, Alman Devrimi'nin önderlerinden Rosa Lüksemburg şöyle yazıyordu: "*Ekonomik mücadele, politik bir düğüm noktasını bir diğerine iletendir; politik mücadele ise ekonomik mücadele için gerekli zeminin periyodik biçimde tohumlanmasıdır.*"

Bu sebeple sosyalistlerin politikadan uzak durarak temiz kalmak gibi bir lüksleri yoktur. Her tür politik mücadele içinde işçi sınıfı ve diğer ezilenler için en geniş özgürlüğü savunmak, reformlar için mücadele etmek ve burjuva demokrasisi içindeki mücadele alanlarını genişletmek sosyalistlerin görevidir.

Politik konularda ekonomik temelli değil diyerek tarafsız kalınarak proleter devrimci olunamaz.

"Komünistlerin vardığı teorik sonuçlar, yalnızca, mevcut sınıf mücadelesinden, gözlerimizin önünde cereyan etmekte olan tarihsel hareketten kaynaklanan fiili ilişkilerin genel ifadeleridir." (K. Marks, F. Engels, "Komünist Manifesto")

"İşçi sınıfı Komünden mucizeler beklemiyordu. İşçi sınıfının kararnamelerle uygulamaya konulacak hazır ütopyaları yoktur. İşçi sınıfı, kendi kurtuluşuna yol bulmak için, mevcut toplumun kendi ekonomik gelişmesiyle karşı konulmazcasına yöneldiği o daha yüksek toplumsal biçime yol bulmak için uzun mücadelelerden, koşulları ve insanları baştan başa dönüştürecek bir dizi tarihsel süreçlerden geçmek zorunda olduğunu biliyor. İşçi sınıfının gerçekleştireceği idealleri yoktur, fakat, çökmekte olan eski burjuva toplumun kendi bağrında taşıdığı yeni toplum öğelerini özgürleştirme yükümlülüğü vardır."

(K. Marks, "Fransa'da İş Savaşı")

KESK, iş bırakma, basın açıklaması gibi eylemlerin yanı sıra 17 -18 Haziran 1995 ve 4 Mart 1998 Kızılay direnişleri ile mücadelesini zirve noktasına ulaştırmıştır. Ancak 2001 yılında kabul edilen 4688 sayılı yasa ile KESK de büyük darbe yemiştir.

15-16 Haziran

İşçilerin sahneye çıkışı

1968'lerde, birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de bir yandan öğrenci hareketi yükselirken işçi sınıfı da tarih sahnesine çıkıyordu. Bunun en net ortaya çıktığı olay ise işçilerin 15-16 Haziran 1970'te gerçekleşen direniştir.

1968'deki radikalizm, işçi sınıfı saflarında da karşılığını bulmuş. 10 Haziran 1968'de DTCF'de başlayan, Ankara'da ve İstanbul'da hızla okul işgallerine dönüşen boykot, dönemin Adalet Partisi hükümetinin saldırısına uğrarken, DİSK'e bağlı Lastik-İş'in tanınmaması üzerine Derby fabrikasındaki işçiler fabrikalarını işgal ettiler ve direniş kazandı.

Bunun ardından fabrika işgalleri hız kazanmaya başladı. 1970'e geldiğinde yüze yakın fabrikada işgal vardı.

1967-1971 arasında 390 fabrika ve işyerinde 70 bin işçi grev yapmış, 172 fabrika ve işyerinde grevler yaşanmış, 372 işyeri ve fabrikada işçiler polis ya da askerle çatışmaya girmiştir.

1960'ların başında kurulan DİSK dönemin radikalleşen işçi hareketi içinde etkili olmuştur. 1963'te yasalaşan grev, toplu sözleşme ve sendika yasasında yapılması öngörülen değişiklikler 15-16 Haziran 1970'te İstanbul'u iki günlüğüne işgal etmesine yol açmıştır.

Yasanın 5.maddesinde yapılan değişiklikle işçinin sendikaya üye olabilmesi için işçinin bireysel başvurulması yeterli görülmemiş, üyeliğin gerçekleşmesi, sendikanın yetkili organının onayına bırakılıyordu. Bununla birlikte üyelikten ayrılma işlemlerinin de noter kanalıyla geçmesi öngörülmüyordu.

Yasa tasarısında işçilerin sendikalara üyeliğinin yanında sendikaların, federasyonların ve konfederasyonların kurulmasına ilişkin değişiklikler de önerilmiştir. Sendikaların kurulması aşamasında aynı işkolundaki sigortalı işçilerin 1/3'ünün üyeliği, federasyonların kurulmasında aynı işkolunda kurulmuş en az iki sendikanın kararı ve o işkolundaki sigortalı işçilerin en az 1/3'ünün üyeliği, konfederasyonların kurulması için de sendikaların en az 1/3'ünün kararı ve Türkiye'deki sendikalı işçilerin 1/3'ünün üyeliği öngörülmüyordu. Yasada ayrıca, sendika kuracak işçilerin o işkolunda fiilen en az üç yıl çalışmış olması koşulu da yer alıyordu.(wikipedia)

Bunun üzerine fabrikalarından çıkan işçiler "Anayasa Çiğnenemez!", "DiSK Kapatılmaz" sloganları ile İstanbul'un dört bir yanında sokaklara dökülmüş. Kadıköy'de polis işçilere ateş açarak üç kişiyi öldürmüştür.

16 Haziran'da sıkıyönetim ilan edilip, sendika liderleri tutuklansa da 15-16 Haziran direnişi, Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin neler başarabileceğini gösteren ilk büyük hareket oldu.

Türkiye:

Günümüzde işçi sınıfı

Kapitalizmin temel üretim biçimi olduğu Türkiye'de, işçi sınıfının nitel ve nicel olarak gelişmiş olduğunusöyleyebiliriz. Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre Türkiye'de aktif işgücü 22 milyon kişi olup bunun 9- 10 milyon arası bir bölümü ücretli çalışanlardır. Ücretli çalışanlar arasında da iş kanununa tabi olarak, yani işçi statüsünde, çalışanların sayısı ise 5 milyonu bulmaktadır. Bu verileri değerlendirilip, işsizler, kayıt dışı istihdam edilenler gibi unsurlar da dikkate alındığında Türkiye'de geniş bir işgücü ordusu olduğu dikkate çekmektedir.

Yeni-liberalizm ve işçiler

1980'li yıllarla birlikte işçi sınıfının yapısında, sınıf mücadelesi açısından önemli gelişmeler olduğunu söyleyebiliriz. Özellikle 24 Ocak kararları ile uygulanmaya başlanan ve 12 Eylül darbesi ile de desteklenen neo-liberal politikalar, sınıf açısından yıkım olmuştur. Yeni liberal politikalar ile işçi sınıfının örgütlülük düzeyi giderek düşmüş, sendikacılık, grev ve toplu sözleşme hakkı 1983 yılında çıkartılan 2821-2822 sayılı kanunlar ile büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Son 28 yıl içerisinde özelleştirme, taşeronlaştırma, esnek çalışma gibi uygulamalar, sınıfın kazanımlarına yönelik diğer saldırılar olmuştur. Özellikle son Davutpaşa olayında da görüldüğü gibi. Kayıt dışı, sigortasız ve uzun sürelerle çalışmaları, işçilerin karşılaştığı diğer sorunlardır.

1989'dan günümüze sınıf hareketi

Bütün baskı ve kayıplara rağmen işçi hareketi 1980'lerin sonuna doğru yeniden canlandı. 1989 bahar eylemleri, 1990-91 Zonguldak maden işçileri yürüyüşü dönemin en göze çarpan etkinlikleri idi. 89-91 eylemlilikleri işçi sınıfının yeni

kazanımlar elde etmesini sağladığı gibi, Hükümetleri de bazı demokratik adımlar atmaya da itmiştir (TCK'nın 141- 142.maddelerinin kaldırılması, Kürtçe'nin günlük hayatta serbest bırakılması vs.). 1990'lı yıllar sermaye cephesinde kriz yılları olmuştur. 1980'lerin görece istikrar dönemi sona ermiş, sık sık yaşanan ekonomik bunalımlar ve buna eşlik eden siyasi bunalımlar ve güçsüz koalisyon hükümetleri döneme damgasını vurmuştur. 1990'larda ise sınıf hareketinin en dinamik unsurunu kamu çalışanları oluşturmuştur. Yeni liberal politikaların getirdiği sıkı bütçe politikaları kamu çalışanları açısından düşük ücretlere ve hak kayıplarına neden olmuştur. Kamu çalışanlarının kurduğu mücadeleci sendikalar, 1995 yılında KESK konfederasyonunu oluşturmuştur..

KESK, iş bırakma, basın açıklaması gibi eylemlerin yanı sıra 17 -18 Haziran 1995 ve 4 Mart 1998 Kızılay direnişleri ile mücadelesini zirve noktasına ulaştırmıştır. Ancak 2001 yılında kabul edilen 4688 sayılı

yasa ile KESK de büyük darbe yemiştir. Yasa sendikaları dernek konumuna indirmekte, toplu sözleşme hakkı tanılamakta, kamu çalışanlarının örgütlenme hakkını sınırlamakta idi (Yargı mensupları ve askeri iş yerlerindeki sivil çalışanlar kanun kapsamı dışında tutulmuştu.). Kanun sadece toplu görüşme öngörmekteydi.

90'larda Türk-İş'te işçiler de eylemliliklerde bulunmuşlardır. 1995 yılında toplu sözleşmeler sırasında Hükümetin dayattığı çok düşük zamma karşılık Türk-İş kamu işyerlerinde grev ilan etti ve Tansu Çiller Hükümetini devirdi

İki yıl sonra ise Susurluk kazasından bir süre sonra Türk-İş tarihinde sayılı siyasi içerikli bir miting gerçekleştirdi ve mitinge yoğun katılım yaşandı.

Bütün sendikaların katıldığı ve çeşitli kitle örgütlerinin de dahil olduğu "emek platformunun" kurulması ve DSP-ANAP-MHP hükümetinin yasalaştırmaya çalıştığı "mezarda emeklilik" emeklilik kanununa karşı mücadele, harekete ivme kazandırdı ve mücadele

Kızılay'da 500 bin kişinin toplanması ile zirveye ulaştı. Ancak 17 Ağustos depremi ile birlikte sendika yönetimleri, eylemleri sona erdirip, "dosyayı kapattıklarını" açıkladılar.

Oysa egemen sınıflar ve onların siyasi temsilcileri kendi dosyalarını kapatmamışlardı. İnsanlar enkaz altında can çekişirken, yasa Meclisten apar topar geçirildi.

Son günlerde işçi sınıfı, 1995 ve 1999 sürecindeki kadar olmasa da yeniden hareketlilik içerisinde. 14 Mart, 1 ve Nisan eylemleri bunun en iyi örnekleridir. Ayrıca bugün Türk-İş'in tabanının da harekete geçtiği göze çarpmaktadır.

Hareketin temel sorunları

Bugün işçi hareketinde en önemli sorun, örgütlenme sorunudur.

Özel sektörde sendikalaşma oranı çok düşük düzeydeyken, kamu da daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Kamu sektöründe de özelleştirmeler ile birlikte bu durum da değişmektedir. Örneğin 1995 yılında kamuda toplu sözleşme kapsamında bulunan işçi sayısı 500 bin iken, bu sayı 2005 yılına gelindiğinde 300 bine kadar düşmüştür.

Bir diğer sorun ise, işçi sınıfının sendikalı olan bölümünün de kendi arasında bölünmesidir. Bu bölünme işçilerin memur ayrımı gibi statüye dayalı bir bölünme olduğu gibi, farklı sendikaların var olması ve bu sendikalarda farklı siyasi eğilimlerin hakim olması gibi örgütsel temelde de karşımıza çıkmaktadır.. Bu nedenle bugün sosyalistlerin dikkate alınması gereken, sınıfın en örgütlü ve mücadeleci kesiminin toplandığı sendikalardır.

Öte yandan hareket içerisinde ulusalcı-milliyetçi eğilimlerin varlığı ayrı bir sorun teşkil etmekte. Kuşkusuz bu sorun, diğer sorunlara ve engellere göre hareketin gelişimiyle aşılacak bir durumdur.